



DNB Bank ASA
Konsernsekretariatet
0021 OSLO

VÅR REFERANSE
19/12479

DERES REFERANSE

DATO
01.09.2022

Vedtak om ileggelse av tvangsmulkt

Finanstilsynet viser til varsel om ileggelse av tvangsmulkt av 18. august 2022 samt DNB ("banken") sitt tilsvaret av 27. august. Bakgrunnen for varselet var Finanstilsynets vedtak av 19. april 2022, hvor banken ble pålagt å innhente og lagre legitimasjon av alle kunder, personer som handler på vegne av kunden, og disponenter, jf. hvitvaskingsloven §§ 12 og 13, i de tilfeller der slik dokumentasjon mangler eller er mangelfull. Fristen for etterlevelse av pålegget ble satt til 1. august 2022.

Nærmere om pålegget og bankens etterlevelse

Etter avtale med Finanstilsynet rapporterte DNB om status 8. august 2022. Per 1. august 2022 gjensto legitimering av 208 881 personkunder (8,1 prosent av kundemassen i Personmarked) og 29 618 bedriftskunder (11,6 prosent av kundemassen i Corporate Banking), inkludert rolleinnhavere i begge kategorier. Finanstilsynet merker seg at for et mindre antall av bedriftskundene er banken avhengig av prosessen i Personmarked for å fullføre legitimeringen.

Med bakgrunn i bankens manglende oppfyllelse av pålegget, varslet Finanstilsynet den 18. august at det vurderes å fatte vedtak om tvangsmulkt på 50 000 kroner per virkedag, med virkning fra og med 1. september 2022, og frem til Finanstilsynet finner pålegget tilfredsstillende oppfylt.

Nærmere om bankens tilsvaret

Banken har i tilsvaret gitt ytterligere oppdaterte tall pr. 26. august om gjenstående innhenting og lagring av gyldig legitimasjon. Rapporteringen viser at det gjensto legitimering av 159 423 personkunder (6,2 prosent av kundemassen i Personmarked) og 15 458 bedriftskunder (6,1 prosent av kundemassen i Corporate Banking), inkludert rolleinnhavere i begge kategorier.

Banken bemerker at det ikke lar seg gjøre å øke fremdriften utover det som følger av planene som er lagt i banken, og at dette gjør tvangsmulkt til et lite egnet virkemiddel for å fremtvinge oppfyllelse av pålegget av 19. april. Særlig fremheves det at oppsigelsestiden må løpe for kundeforhold som er sperret og under avvikling, at hensynet til finansiell inkludering tilsier at det ikke sperres eller avvikles kundeforhold for kunder over 80 år eller kunder over 18 år med verge, og at politiets kapasitet til å utstede pass og ID-kort er utenfor DNBs kontroll, der avvikling av slike kunder uten utsatt frist vil være i strid med kontraheringsplikten og gi en uheldig behandling av kundene.

Videre anfører banken at de særlige hensynene som gjør seg gjeldende ved at pålegget omfatter re-legitimering av eksisterende kunder, må få betydning for når pålegget må anses oppfylt og ved vurderingen av om det er tilstrekkelig faktisk og rettslig grunnlag for å ilegge tvangsmulkt.

Banken etterlyser også en angivelse av hvilke hovedhensyn som har vært avgjørende for Finanstilsynets varsel om å ilegge tvangsmulkt. Det etterlyses også mer klarhet om hva det innebærer at en tvangsmulkt vil løpe «frem til Finanstilsynet finner pålegget tilfredsstillende oppfylt», og banken ber særlig om klarhet når det gjelder konkrete kundegrupper, herunder i) Sperrede kunder som er sendt til avvikling, ii) Bedriftskunder under konkursbehandling, iii) Dødsbo etter personkunder uten skiftefullmektig, iv) Personer over 18 år med verge, v) kunder som er 80 år eller eldre, og vi) Kunder i kø hos offentlige myndigheter for å få gyldig legitimasjon.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet konstaterer at pålegget ikke er etterkommet til fastsatt frist, og at det således er grunnlag for å ilegge tvangsmulkt. Finanstilsynet forstår bankens tilsvarende dithen at dette ikke bestrides, men at det anføres at tvangsmulkt ikke er et egnet virkemiddel i denne saken, og derfor ikke bør ilegges. Finanstilsynet er uenig i bankens anførsler. Selv om det er gjort et betydelig arbeid i banken med å innhente og lagre legitimasjon av kunder og rolleinnhavere, er det fortsatt slik at banken ikke har innhentet og lagret legitimasjon for et stort antall kunder. Finanstilsynet anser at tvangsmulkt er et riktig og passende virkemiddel for å sikre at banken fullfører arbeidet så raskt som mulig.

Finanstilsynet merker seg også bankens ønske om en mer utførlig begrunnelse for den varslede reaksjonen. I den forbindelse vises det til begrunnelsen i vedtaket om pålegg av 19. april, der det redegjøres for hvorfor Finanstilsynet ga pålegget, herunder med henvisning til omfanget, varigheten og alvorligheten av lovbruddene. Med dette som utgangspunkt, anser Finanstilsynet at tvangsmulkt er et egnet tiltak all den tid banken ikke har etterkommet pålegget innen fristen, og det gjenstår et stort antall kunder der legitimasjon ikke er innhentet og lagret. Det vises videre til forarbeidene til hvitvaskingsloven, NOU 2016:27 punkt 10.5.3.2, som begrunner hjemmelen og viser til at tvangsmulkt etter ikke-oppfylte pålegg skal være et fremoverrettet tiltak som skal fremtvinge oppfyllelse. Etter Finanstilsynets vurdering er pålegget av 19. april klart med hensyn til hva som utgjør manglene, og hva banken må gjøre for å rette dem. All den tid banken både ved utløpet av påleggets frist for retting, og ved tidspunktet for oppdatert status gjengitt i tilsvaret, har betydelige gjenstående arbeider for å etterleve pålegget, og manglene anses alvorlige, er dette etter Finanstilsynets vurdering en sak som er i kjerneområdet for når tvangsmulkt bør anvendes. Hva angår utmålingen, bemerkes det at det utmålte beløpet anses proporsjonalt og rimelig sett hen til alvorligheten i lovbruddet som ligger til grunn for pålegget, samt bankens økonomiske evne.

Hva angår bankens ønske om mer klarhet i hva som ligger i at tvangsmulkten vil løpe «(...) frem til Finanstilsynet finner pålegget tilfredsstillende oppfylt», bemerker Finanstilsynet at dette må leses i sammenheng med påleggets ordlyd, der det heter:

"Banken pålegges, jf. hvitvaskingsloven § 47 første ledd, å innhente og lagre legitimasjon av alle kunder, personer som handler på vegne av kunden og disponenter, jf. hvitvaskingsloven §§ 12 og 13, i de tilfeller der slik dokumentasjon mangler eller er mangelfull." (vår understrekning)

Banken må således innhente og lagre legitimasjon av alle kunder, personer som handler på vegne av kunden og disponenter. Med henvisningen til "*finner pålegget tilfredsstillende oppfylt*", er det åpnet for at Finanstilsynet kan anse pålegget som oppfylt selv om det gjenstår enkelte kundeforhold der det ikke er innhentet og lagret legitimasjon i henhold til regelverket, dersom sterke hensyn tilsier det.

Avslutningsvis viser banken til noen særlige kundegrupper, der det bes om veiledning. Finanstilsynet bemerker følgende:

Spærrede kundeforhold som er sendt til avvikling: Disse skal ikke regnes som omfattet av pålegget i perioden fra sperring og beslutning om avvikling, og frem til avviklingen er fullført. Ved delvis sperring/avvikling vil kundeforholdet bestå, og slike tilfeller er omfattet av pålegget.

Bedriftskunder under konkursbehandling: Der bostyrer disponerer boet og selskaper under konkursbehandling, er det bostyrer og den bostyrer eventuelt bemyndiger, som skal legitimeres av banken. I de tilfeller der banken finner at et konkursbo med offentlig oppnevnt bostyrer utgjør lav hvitvaskingsrisiko, vil det kunne stilles lempeligere krav til legitimering, for eksempel at bostyrers identitet bekreftes ved den offentlige oppnevningen.

Dødsbo etter personkunder uten skiftefullmektig: Dødsboets skiftefullmektig(er) må legitimeres, men i et tidsrom mellom åpning av dødsboet (med sperring av konto- og korttilgang) og tilgang gitt skiftefullmektig(er), vil det ikke være noen personer å legitimere.

Personer over 18 år med verge: Ved kundeforhold for personer under vergemål som ikke har gyldig legitimasjonsdokument, kan banken legge til grunn uttalelse fra Statsforvalteren dersom denne minimum inneholder kundens navn, fødselsnummer eller D-nummer og adresse, som omtalt i Rundskriv 8/2019 pkt. 4.3.1.5.

Kunder som er 80 år eller eldre: Det vises til Rundskriv 8/2019 pkt. 4.3.1.6, om legitimering av eldre og svært syke personer uten gyldig legitimasjon, der det beskrives hva som utgjør tilfredsstillende dokumentasjon og etterlevelse av kravene til legitimasjon i unntakstilfeller der kunden på grunn av sykdom og/eller alder er ute av stand til å skaffe konvensjonell ID. Finanstilsynet bemerker at det må gjøres individuelle og dokumenterte vurderinger, og at det ikke foreligger noe generelt unntak fra regelverket ved kundens fylte 80 år.

Kunder i kø hos offentlige myndigheter for å få gyldig legitimasjon: Finanstilsynet er ikke enig i at banken kan regne kunder som legitimerte der det foreligger en timeavtale hos politiet for å skaffe pass eller nasjonalt ID-kort. Kunder må legitimeres i henhold til lovens krav, uavhengig av ventetider for utstedelse av pass og ID-kort. Finanstilsynet bemerker for øvrig at hvitvaskingslovens krav til gyldig legitimasjon omfatter flere typer dokumentasjon enn pass og nasjonalt ID-kort.

Finanstilsynets konklusjon

Bankens tilsvar inneholder ikke informasjon som endrer Finanstilsynets vurdering av grunnlaget for tvangsmulkt eller utmålingen av denne. Finanstilsynet finner at det fortsatt foreligger brudd på hvitvaskingsloven ved at det ikke er innhentet og lagret tilfredsstillende legitimasjon av et stort antall kunder i henhold til §§ 12 og 13, og at pålegget ikke er etterlevd. Finanstilsynet fatter derfor følgende **vedtak**:

Med hjemmel i hvitvaskingsloven § 47 andre ledd ilegges DNB Bank ASA tvangsmulkt på kroner 50 000 per virkedag, med virkning fra og med 2. september 2022 og frem til Finanstilsynet finner pålegget av 19. april 2022 tilfredsstillende oppfylt.

Dette vedtaket kan påklages innen tre uker etter at vedtaket er mottatt. Klage sendes Finanstilsynet. Klageinstans er Finansdepartementet. Forvaltningslovens §§ 18 og 19 om partenes adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, gjelder.

For Finanstilsynet

Ann Viljugrein
direktør for bank- og forsikringstilsyn

Anders Schiøtz Worren
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.